

4 Rothschild Blvd.
Tel Aviv-Jaffa 66881
Phone: +972 3 560 6080
Fax: +972 3 560 6083
Email: info@yelaw.co.il

שדרות רוטשילד 4
תל אביב-יפו 66881
טלפון: 03 560 6080
פקס: 03 560 6083
www.yelaw.co.il

ידין עילם || משרד עריכת דין
يدين عيلم || مكتب محاماة
Yadin Elam || Law Office

01 פברואר 2016
סימוכין : 30698

לכבוד

אלוף רוני נומה

באמצעות דוא"ל : pniot-tzibur@mail.idf.il ובאמצעות פקס : 02-5305724

מפקד הגדה המערבית

הנדון : בהול - מגבלות חמורות שהוטלו על הכניסה והיציאה מהעיר רמאללה

1. הרינו לפנות אליך מטעם המוקד להגנת הפרט, בעניין מגבלות חמורות שהוטלו על הכניסה והיציאה מהעיר רמאללה.
2. מבירור שערך המוקד להגנת הפרט, היום, יום ב' ה-1.2.2016, מאז שעות הבוקר, מוטלות הגבלות תנועה חמורות על העיר רמאללה. הכניסה לעיר מתאפשרת אך ורק לתושבים שמקום מגוריהם הרשום הוא ברמאללה והיציאה מהעיר מתאפשרת אך ורק לתושבים שמקום מגוריהם הרשום אינו ברמאללה.
3. כלומר, המטרה היא ליצור נתק בין רמאללה ותושביה לבין שאר שטחי הגדה.
4. על פי כתבה שהתפרסמה באתר האינטרנט של העיתון "הארץ" הבוקר :

"לראשונה זה ארבעה חודשים, מאז החל גל הטרור הנוכחי, צה"ל מטיל מהבוקר (שני) כתר על רמאללה. היציאה ממנה אסורה על תושבי העיר, להוציא פועלים בעלי היתר עבודה בישראל, מקרים הומאניטריים (חולים בעיקר) ובכירי הרשות הפלסטינית, לפי אישור של מנהלת התיאום והקישור. הכניסה לעיר נמנעת מפלסטינים להוציא תושבי העיר, ערבים ישראלים ומקרים הומניטאריים."

ראה : <http://www.haaretz.co.il/news/politics/1.2836077>

5. מדיניות זו סותרת התחייבויות מפורשות של המדינה לבית המשפט העליון בתשובה לעתירה לבג"ץ של האגודה לזכויות האזרח בישראל נגד הכתר שהוטל על העיר שכס (בג"ץ 7577/06). יודגש כי העתירה עסקה בכתר שהגבלותיו היו קלות יותר מההגבלות המוטלות כרגע על העיר רמאללה היות ודובר בהגבלות על קבוצת גיל מסוימת וכן כי על פי תגובת המדינה לעתירה מיום 7.1.2007 :

"לעניין זה יודגש כבר עתה, כי המונח "כתר", ככלל, אין משמעו, איסור גורף על יציאה וכניסה משטח מסוים, אלא מדובר בהתניית התנועה אל ומחוץ לאזור בבידוק בטחוני. דהיינו, כתר על העיר שכס, משמעה, הצבת מחסומים וחסומות המונעים מעבר חופשי אל ומחוץ לעיר שכס, אך מאפשרת את המעבר אל ומחוץ לעיר בכפוף לבדיקה בטחונית".

סעיף 15 לתגובת המדינה הנמצאת ב : <http://www.hamoked.org.il/items/8711.pdf>

6. נדגיש כי העיר רמאללה משמשת כמרכז העירוני עבור עשרות אלפי אנשים. רמאללה הינה מרכז ממשלתי חשוב של הרשות הפלסטינית, תושבים רבים מוצאים את פרנסתם ברמאללה או לומדים במוסדות חינוך הנמצאים בה. ברמאללה אף נמצאים מוסדות חינוך גבוה, בתי ספר תיכון במגוון גדול, בתי חולים, מוסדות ציבור ועוד.

7. בתגובת המדינה המובאת לעיל נאמר, בנוגע לעיר שכם, כי :

המשיב, המודע לקושי הנוצר בעקבות הטלת הכתר על מרחב העיר שכם, נקט בשורת אמצעים אשר יש בהם כדי להקל על האוכלוסייה, ועל כך נפרט בהמשך. אולם נבהיר תחילה כי הטלת כתר על העיר שכם אינה יוצרת קטסטרופה הומניטארית, כפי שנטען בעתירה, שכן מדובר במטרופולין עירוני שניתן לקבל בו את מלוא השירותים הרלוונטיים שלהם נזקק כל תושב. להלן נפרט בתמצית את עיקרי השירותים המצויים במרחב העיר שכם, הנגישים לכל תושב, ללא קשר לגילו ולמידע הבטחוני הקיים בעניינו, כדלקמן:

בתחום הממשלתי, העיר שכם משמשת כמרכז שלטוני של הרשות הפלסטינית וממוקמים בה מוסדות ציבור ומוסדות פוליטיים רבים, כגון: עירייה, כ-27 משרדי הרשות הפלסטינית, בתי משפט, כלל מנגנוני הביטחון, ועדת הפלגים, ועדת המוסדות, ועוד.

בתחום הכלכלי-מסחרי, העיר שכם מהווה בירה כלכלית לאזור השומרון ומספקת כ-30% מכלל המשרות באיו"ש. בעיר שכם ישנם כ-5,000 סוחרים ואנשי עסקים, כ-1,300 מפעלים, 12 בנקים, חברות ביטוח, עשרות בתי בד, ושלל בתי עסק וחנויות. יתרה מזאת, בעיר שכם ממוקמים מוסדות כלכליים רבים, כגון: לשכת המסחר, התאחדות איגודי הפועלים הפלסטינים, הבורסה הפלסטינית, איגוד האבן, ועוד. אכן, מהנתונים שיש בידי המנהל האזרחי עולה, כי אירועי גאות ושפל פגעו בצורה משמעותית בכלכלת העיר (כמו בכל הערים הפלסטיניות האחרות), אולם בשנתיים האחרונות ניכרת מגמה של התאוששות לא מבוטלת בכלכלת העיר.

בתחום מערכת הבריאות, בעיר שכם ישנם 6 בתי חולים מרכזיים, משרדי הסהר האדום, ועוד עשרות מרפאות שבחלקן מצויות מחלקות ייחודיות במינן ההופכות את העיר שכם למרכז בריאותי המשרת לא רק את תושבי העיר והכפרים בגזרה אלא את כל אזור השומרון.

בתחום מערכת החינוך, בעיר שכם ישנם בתי ספר רבים (שמחולקים לשלוש מערכות: מערכת ממשלתית, מערכת פרטית ומערכת אונר"א), גני ילדים רבים, מרכזי למידה, מספר מכללות, וכן ממוקמת בעיר אוניברסיטת אל-נג'אח, שהינה הגדולה באוניברסיטאות הפלסטיניות, בה לומדים כ-14 אלף סטודנטים מכלל הגזרות באיו"ש, ומועסקים בה יותר מ-300 מרצים בעלי תואר ראשון ומעלה.

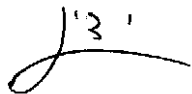
אלו הם אפוא עיקרי השירותים הנגישים לכל תושב שכם, גם במצב בו מוטל כתר המונע כליל יציאתו של מאן דהו ממרחב העיר שכם.

8. כפי שניתן להבין, טענת המדינה בנוגע לעיר שכם התייחסה לכך שתושבי שכם יכולים לקבל את כל השירותים בתוך העיר אך היא לא עסקה בקשיים הניכרים העומדים בפני כל התושבים מחוץ לעיר, התלויים בשירותים אותם הם מקבלים בעיר עצמה.

9. בנוגע לטענת העותרת כי הטלת הכתר הינה בבחינת ענישה קולקטיבית, תשובת המדינה הייתה חדה וברורה:

86. דין טענה זו להידחות. אכן, אין מחלוקת שכללי המשפט הבינלאומי המנהגי אוסרים על ענישה קולקטיבית. עם זאת, וכפי שפורט לעיל, הרי שאין מדובר, במקרה דנן, בענישה כלשהי כלל ועיקר, אלא בפעולות מנע ביטחוניות הננקטות מכוח סמכותו וחובתו של המפקד הצבאי להגן על כלל תושבי אזור יהודה והשומרון, כמו גם על מדינת ישראל ותושביה.
87. כפי שהקמת מחסומים וביצוע בידוק בטחוני סביב העיר שכם וסביבתה אינה אמצעי ענישה קולקטיבי, וטענות בעניין זה כבר הועלו ע"י העותרת בפרשת עלאונה ולא התקבלו, כך גם מגבלות התנועה המוטלות במסגרת כתר זה, מעת לעת, ובהתאם לנסיבות הביטחוניות המשתנות באזור, אינן מהוות ענישה קולקטיבית. הפגיעה אינה המטרה שבהטלת המגבלות, התכלית היא בטחונית והפגיעה היא נלווית לאמצעי הננקט. נשוב ונדגיש, כי הוחלט, כיום, שמגבלות תנועה על תושבים בין גילאים מסוימים יוטלו על בסיס מידע קונקרטי לפיו קיים מידע על מפגע המחפש לעשות דרכו אל מחוץ למרחב.
88. העותרת מבקשת ללמוד מהעובדה שמדובר בהגבלה גורפת, כי מדובר בסנקציות עונשיות-קולקטיביות, אולם אין כך הדבר.
89. קיימת אבחנה בין אלמנטים ביטחוניים-מניעתיים לבין אלמנטים עונשיים. על אבחנה זו עמד בית המשפט הנכבד במסגרת בג"ץ 1113/90 שוא נ' מפקד כוחות צה"ל בחבל עזה, פ"ד מד(4) 590, שם כוונה העתירה נגד עוצר אשר הוטל מדי לילה על חבל עזה. העותרים שם טענו, בין השאר, כי הטלת העוצר הנמשך מיועדת לשמש סנקציה, ולא להשגת מטרה זו מסורה הסמכות האמורה בידי המשיב. בית המשפט העליון קבע בפסק דינו באותה עתירה, שאילו היה מדובר בסנקציה, הדבר היה אסור.
10. גם אם המוקד אינו מסכים לכל אשר כתוב בסעיפים אלה לתגובת המדינה, דומה כי לא ניתן לחלוק על כך שהטלת מגבלות התנועה החמורות על הכניסה והיציאה מהעיר רמאללה והפגיעה הקשה הנגרמת מכך לזכויותיהם של עשרות ואולי מאות אלפי תושבים פלסטינים התלויים בקשר עם רמאללה לצרכי פרנסה, חינוך, בריאות, ממשל ועוד הינה סנקציה עונשית קולקטיבית ולא אלמנט ביטחוני-מניעתי.
11. יצוין כי המוקד ער לציטוט העלום מפי "גורם צבאי" אשר הובא בכתבה בעיתון הארץ לפיו: "הסיבה לצעדים הללו של צה"ל אינה רק פיגוע הירי שהיה אתמול בבית אל, שבו נפצעו שלושה חיילים. לטענתו, יש כמה התרעות באזור ומקרי ירי שלא פוענחו בגזרה". עם זאת, התרעות ערטילאיות באזור ומקרי ירי שאירעו בעבר ולא פוענחו, אינם עילה להטלת עונשים קולקטיביים על עשרות או מאות אלפי תושבים.
12. לאור כל האמור לעיל המוקד להגנת הפרט דורש את ההסרה המיידית של המגבלות אשר הוטלו על הכניסה לעיר רמאללה והיציאה ממנה והפסקת הענישה הקולקטיבית של תושבי רמאללה ותושבים מחוץ לרמאללה התלויים בה.
13. היה והמגבלות לא יוסרו באופן מידי, בכוונת המוקד לפנות לערכאות בעניין זה. לצורך כך, נבקש להעביר לידינו את ההכרזה או הצו מכוחם הוטלו ההגבלות ואת כל הנימוקים להטלתם.

בתודה מראש,



ידין עילם, עורך דין

העתקים :
ח"כ משה יעלון, שר הביטחון
אלי"מ דורון בן-ברק, יועמ"ש הגדה המערבית
עו"ד אסנת מנדל, מנהלת מחלקת בג"צים